

звернення: 07.11.2023).

2. YouControl : офіційний сайт URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 07.11.2023).

3. Clarity Project : офіційний сайт URL: <https://clarity-project.info/edrs> (дата звернення: 07.11.2023).

4. Clarity App : офіційний сайт URL: <https://amcu.clarityapp.pro/> (дата звернення: 07.11.2023).

5. Публічний модуль аналітики : офіційний сайт URL: <https://dozorro.org/tools/public-bi> (дата звернення: 07.11.2023).

6. Антикорупційний монітор : офіційний сайт URL: <https://acm-ua.org/> (дата звернення: 07.11.2023).

Abstract: the features and possibilities of using analytical tools in public procurement are outlined, the expediency of such use for internal procurement control is proven

Key words: public procurement, control, analysis, analytical tools

РИНОК АКЦІЙ В УКРАЇНІ: ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

КОВАЛЬОВА Олена,
*канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна*

ОМЕЛЬЧЕНКО Ольга,
*студентка 2 курсу спеціальності 075 «Маркетинг»,
Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна*

Анотація: визначено тенденції розвитку ринку акцій в Україні, уточнено перелік його ключових гравців, виокремлено ключові кількісні та якісні показники оцінки ринку акціонерного капіталу.

Ключові слова: акції, емітенти, інноваційні засади, інвестори, торгівля цінними паперами.

Ринок акціонерного капіталу відіграє ключову роль в архітектурі фінансово-економічних відносин і значно впливає на рівень розвитку фінансової системи та економіки загалом. Ринок акцій надає можливість корпоративному сектору залучати капітал шляхом пропозиції цінних паперів інвесторам. Розбудова ринку акцій створює передумови для фінансування завдань підприємницького сектору, розширення бізнесу та інвестицій в нові

проекти. Адже, акції, які є ключовими фінансовими активами у економічно розвинутих системах, адекватно відображають тенденції та зміни розвитку приватного сектору економіки.

Становлення ринку акцій в Україні може сприяти залученню іноземних інвесторів, що забезпечить міжнародну інтеграцію та розвиток економічної системи країни, а також набуття українським фондовим ринком рис інтегрованого. Ринок пайового капіталу створює передумови для ефективного розподілу капіталу тими компаніями, які мають перспективні вектори для розширення своєї діяльності, зокрема, на інноваційних засадах.

Серед емітентів акцій, які представлені у біржовому списку АТ «Фондова біржа ПФТС», найбільша кількість пайових цінних паперів випущена комерційними банками, а саме: серед десяти найбільших емітентів акцій в рамках українського ринку капіталу, п'ять є комерційними банками (табл. 1).

Таблиця 1 Емітенти з найбільшим обсягом акцій у структурі біржового списку цінних паперів АТ «Фондова біржа ПФТС»

Назва емітента	Кількість акцій, млрд. шт.
АТ "УКРСИББАНК"	491,90
АТ "КРЕДОБАНК"	224,90
АТ "ІНГ Банк Україна"	73,13
АТ "РАЙФФАЙЗЕН БАНК"	61,50
ПрАТ "АГРОХОЛДИНГ АВАНГАРД"	51,68
АТ "Укртелеком"	18,73
АБ "УКРГАЗБАНК"	13,84
ALPHABET INC.	9,00
Bank of America Corporation	8,41
Microsoft Corporation	7,54

Джерело: складено авторами на основі даних [1]

Акції іноземних емітентів також представлено серед масових емітентів, а саме ALPHABET INC., Bank of America Corporation, Microsoft Corporation.

Досліджуючи галузеву приналежність емітентів пайових цінних паперів, слід визначити, що ринок акцій сформовано переважно емітентами фінансового сектору, серед яких, окрім комерційних банків, ще отримали належне представлення акції інститутів спільного інвестування. Отже, гравці саме

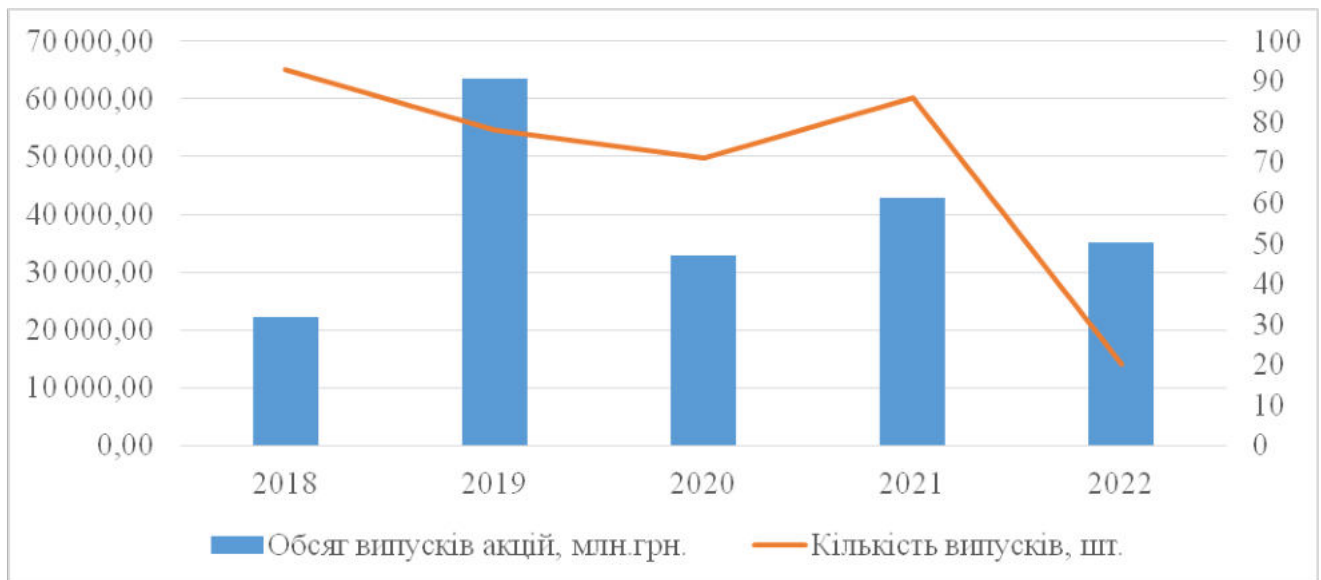
фінансового сектору розглядають ринок акцій як потенційне джерело залучення додаткових фінансових ресурсів.

Акції комерційних банків мають високий рівень ліквідності, що обумовлено прозорістю діяльності даних фінансових посередників та транспарентністю їх фінансової звітності, що дозволяє провести зважений та ґрунтовний інвестиційний аналіз щодо доцільності їх придбання. Відкритий доступ до документації комерційних банків є підґрунтям оцінки специфічних ризиків інвестицій у їх цінні папери.

Комерційні банки розглядають можливості ринку пайових цінних паперів як, по-перше, фінансове джерело забезпечення їх фінансової стійкості, а, по-друге, як інструментарій виконання своїх зобов'язань та фінансових операцій. Таким чином, дії регулятора грошово-кредитного ринку виправдали себе у контексті зростання статутного капіталу банківських установ, що є кваліфікуючим фактором ефективно функціонуючої банківської системи.

Серед торгівців цінними паперами можна виокремити лідерів сегменту, що сфокусовані на торгівлі акціями протягом січня-вересня 2023 р., а саме: АБ «УКРГАЗБАНК», ПрАТ «Івекс Капітал», ТОВ «ІНВІНТУМ», ТОВ «Інвестиційний Капітал України», ТОВ «Навігатор - Інвест», ТОВ «Спайк-Інвест», ТОВ «Універ Капітал».

Прагнучи максимально широко висвітлити активність учасників фондового ринку, проведемо порівняльний аналіз зведеної інформації про основні якісні та кількісні показники випуску акцій, зареєстрованих НКЦПФР [2]. Зокрема, щомісяця Комісія оновлює та презентує дані про обсяги біржової торгівлі, обсяги реєстрації емісій цінних паперів, обсяги реєстрації ПФ і КІФ та ін. Фокус дослідження передбачає оцінку обсягу та кількості випусків акцій за п'ятирічний період 2018-2022 рр. (рис. 1).

Рис. 1. Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих Комісією протягом 2018 – 2022 рр.

Джерело: складено авторами на основі даних [2]

Максимальний обсяг випусків акцій на українському фондовому ринку було зафіксовано у 2019 р., що корелювало із зацікавленістю інвесторів та потребою українських емітентів із залучення капіталу для реалізації інноваційних проектів. Рисунок демонструє суттєвий вплив Covid-19 у 2020 р. на фінансові ринки і економіку в цілому, що вимусило багато компаній скасувати свої плани щодо випуску акцій через невизначеність на фондових ринках і страх перед економічною нестабільністю. Потенційні емітенти змінили стратегію розвитку, зокрема у частині фінансування у зв'язку з несприятливими умовами на ринку цінних паперів. Серед джерел фінансування розглядались менш ризиковані напрямки залучення додаткового капіталу у бізнес, а саме: кредити. У 2022 р. умови воєнного стану призвели до скорочення споживчого та інвестиційного попиту на українському фінансовому ринку, що знайшло своє відображення у зниженні інтересу інвесторів до акцій українських компаній. Отже, обмежена торговельна активність у пайовому сегменті фінансового ринку демонструє потребу активізації використання акціонерного капіталу задля фінансування проектів у реальному секторі економіки.

Література:

1. Біржовий список цінних паперів : офіційний сайт фондової біржі ПФТС URL: <https://pfts.ua/stock-exchange-pfts/list-pfts> (дата звернення: 07.11.2023).
2. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку : офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення: 07.11.2023).

Abstract: the trends in the development of the stock market in Ukraine have been identified, the list of its key players has been specified, and the key quantitative and qualitative indicators for evaluating the equity market have been distinguished.

Key words: Shares, issuers, innovative principles, investors, securities trading.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ОДИН З НАЙВАЖЛИВІШИХ ПРІОРИТЕТІВ ЛЮДСТВА

КОВТУНЕНКО Юрій,

д-р екон. наук, професор, т.в.о. зав.каф. міжнародного менеджменту та інновацій,

РЕЗНІЧЕНКО Надія,

АЛЄКСЄЄНКО Катеріна,

добувачі першого рівня освіти,

Національний університет «Одеська політехніка»,

м. Одеса, Україна

Анотація: Екологічна освіта визнається як один з найважливіших пріоритетів людства у контексті сучасних глобальних викликів. Зміни в кліматі, вичерпання природних ресурсів та загрози біорізноманіттю надають цій проблематиці актуальність та терміновість. Активна роль громадськості у збереженні навколишнього середовища визначає необхідність формування екологічної освіти як стратегічної складової глобального розвитку. Екологічна освіта орієнтується на впровадження принципів сталого розвитку та відповідальності перед природою. Вона спрямована на формування у громадян ціннісних уявлень про важливість екосистем, розуміння взаємозв'язків між людиною та природою, а також розвиток навичок сталого споживання. Основні аспекти екологічної освіти включають технологічну грамотність для розвитку екологічно чистих технологій, громадянську активність в участі у природоохоронних ініціативах, а також культурний аспект формування поваги до природи.

Ключові слова: сталий розвиток, технологічна грамотність, громадянська активність та екологічна культура.

Важливість екологічної освіти в сучасному світі вже ні в кого не викликає сумнівів і в багатьох країнах є пріоритетним напрямом навчання та виховання. Адже діяльність з формування екологічної культури населення та дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища – це запорука безпечного майбутнього для всього людства [1].